

det Almindelige, at, naar Forældrene have Huslærer til deres Børn, og Skolekommissionen nærer den Overbevisning, at Undervisningen er forsvaerlig, saa bliver der holdt Marsprøve en Gang om Aaret, og saa møder Skolekommissionen der og forviiser sig om, at Undervisningen ledes forsvaerlig. (En Stemme: Det gjøre de ikke!) Det gjøre de i det Mindste paa de Steder, hvor jeg hører hjemme. Derimod Skolekommissionen har den Overbevisning, at Børnene ikke blot forsømme at gaa i de offentlige Skoler, men overhovedet slet ikke gaa i Skole og slet ikke faae Undervisning, saa er der naturligvis ingen Grund til at vise Smødekommen, men saa forlange de, at Børnene skulle fremstille sig til den offentlige Skoleexamen, og denne Overbevisning kan da Skolekommissionen let faae, hvor f. Ex. Forældrene daglig fra Morgen til Aften ere ude paa Arbejde, naar de ere stillede saaledes, at de ere nødte dertil, og Børnene maa passe sig selv, thi da kunne Skolekommissionerne paa Forbaand sige, at de Børn faae ingen Undervisning, og saa kræve de, at disse Børn skulle fremstilles ved de offentlige Skoleexamina. Det er hele Sagen. Naar Sagen fremstilles saaledes, som slet er af det ærede Medlem, saa er det en Maade at tage den paa, der kan gjøre Lykke paa offentlige Møder udenfor denne Sal, men her, hvor vi ere bedre kjendte med Forholdene, falde saadanne Ytringer aldeles magtesløse til Jorden, og der kunne de i alt Fald ikke udøve nogen Virkning udenfor det ærede Medlem og hans Meningsfæller. Jeg vender mig nu til det ærede Medlem for Bogense (Bernsen). Han antede over, at det Forflag, der her foreligger, ikke samlede et Flertal om sig i Udvalget, eller at der i alt Fald ikke der fremkom et Flertal, som samlede sig om et eller andet Forflag. Jeg tror nu, at en Del af Grunden dertil var den, at man ikke fik Tid dertil. I Slutningen af Rigsdagssamlingen var der saa mange Sager, der trængte paa, og som kunde ordnes, og saa bleve Møderne i Skoleudvalget sjældnere og sjældnere. Det forekommer mig imidlertid, at det ærede Medlem skulde være den Sidste til at anke over, at Skoleudvalget ikke har været sluttigt nok, thi der forelaa slet ikke noget Ændringsforflag i nogenomhelst Retning enten fra det ærede Medlem eller fra hans Meningsfæller. Det ærede Medlem gav en historisk Udsigt; han gik langt tilbage i Middelalderen og holdt en hel Del Lovtaler over det danske Folk, at der var fremstaaet en Mængde udmærkede Mænd iblandt os, længe førend vi fik Skoleanordningen af 1814; det er altsaa ikke denne Ordning, som har frembragt det aandelige Liv, der vører sig her i Danmark. Jeg holder nu ikke af disse stærke Lovtaler over det danske Folk. Jeg tror, vi have faaet for Meget af denne Lovtale over det „magesløse“ danske Folk, at det er „et Folk, Vorherre ikke kan undvære“ osv. (Udfrydelse af Bernsen).

Jeg har ikke lagt det ærede Medlem disse Ord i Munden; jeg har kun sagt, at vi have faaet for Meget af disse Lovtaler over det danske Folk. Vi bør tage Sagen mere ædruelig og mere rolig. Naturligvis skulle vi elske vort Folk; for os, som ere Danske, er der ikke noget Folk, som har mere Betydning end det danske, og vi skulle elske Alt, hvad der er dansk; det er det Bedste for os, men det Lybste er det Bedste for Lydstjerne og det Engelse er det Bedste for Englelænderne. Vi have Gud sse Lov havt mange udmærkede Mænd, der have spredt vort Folks Ry vidt over Landene, og det er Noget, vi skulle glæde os ved at minde. Vi have netop i de sidste Dage fejret Madvig's Jubileum og Mindet om Adam Dehlenschläger, og at vi gjøre dette, er Noget, vi skulle glæde os over, men jeg tror dog ikke, at de Mænd, som saaledes have spredt Danmarks Ry vidt over Landene, i Reglen have faaet deres Udvikling gennem Almuefjolen; de have i Reglen faaet den ad en ganske anden Vej. Naar vi skulle paavise, hvad Almuefjolen har virket i Retning af aandelig Udvikling, saa skal man derimod se hen til det Standpunkt, hvorpaa Folket i det Hele staar, og ikke paa, hvad disse enkelte berømte Mænd have virket og udrettet, og naar vi se hen til det Standpunkt, hvorpaa Folket nu staar, og det Standpunkt, hvorpaa det stod før 1814, saa tror jeg dog, det maa indrømmes, at der er slet stærk Fremfærd her blandt os. Demange her tilstedeværende Medlemmer, som have faaet det Grundlag, hvorpaa de have bygget videre, igjennem Almuefjolen, og som her hævde deres Plads med Dygtighed, ere et Bidnesbyrd om, at der ikke er udrettet saa Lidt igjennem Almuefjolen. Jeg siger ikke, at Almuefjolen har udrettet det, men at den har bidraget dertil. Det ærede Medlem for Bogense rettede et stærkt Angreb paa Religionsundervisningen, saaledes som den føres i Skolerne; han sagde: Der bør ikke undervises i Andet end Bibelhistorie. Jeg siger dertil: Der kan drives en lige saa aandeløs Undervisning med Bibelhistorie som med Hensyn til Lærebogen; det kommer ganske an paa, hvorledes Undervisningen er. En Undervisning kan ogsaa drives saaledes med Hensyn til Lærebogen, at den bliver en rigtig frugtbar Undervisning. Man taler om den dogmatiske Undervisning, men vi have ingen dogmatisk Undervisning for Diebliffet. Hvad er det for Lærebøger, vi have? Vi have Balslevs Forklaring til Katekismus, men den indeholder i det Væsentlige ikke Andet end Luthers Katekismus med tilspøiede Bibelsprog, og jeg kan ikke komme bort fra, at det er til Gavn for de Unge at lære nogle Bibelsprog, som de kunne tage med sig ud i Livet (Udfrydelse). Ikke paa den Maade, siger det ærede Medlem. Nei, det skal ikke læses paa en aandeløs, men paa en livlig og vækkende Maade. Jeg kan forstikke det ærede Medlem om, at jeg har Erfaring for, at man kan tale til Børn og ud-